

Forhold m. v. er kommet i sin til Folkethinget afgivne Indberetning, for rigtige, og kunne disse Resultater ventes bragte til Udførelse af Regjeringen i indeværende Rigsdagssamling?" — Da Indberetningen saaledes ligger for, er det tilstrækkeligt for mig i korte Træk at antyde dens Indhold. Ved Undersøgelsen af disse Stiftelsers Oprindelse, Udvikling, Bestyrelse og nuværende Tilstand har Kommissionens Flertal faaet det Resultat ud, at de, sete fra disse forskjellige Synspunkter i Forening, for Fremtiden maa være undergivne Lovgivningsmagtens og Bevillingsmagtens Indflydelse. Ser man hen til Stiftelsernes Oprindelse, da er jo, hvad for det Fyrste Ballø Stift angaar, denne Eiendom bleven skænket af en absolut Konge til en Fyrstinde, der senere blev hans Dronning. Efter hendes Død, var det naturligt og i fuldt Medhold af Kongeloven, at Eiendommen igjen gik over til den absolute Konge, og denne Konges Efterkommer skænkede den da atter til sin Dronning, som deraf oprettede det saakaldte Ballø adelige Stift. Hun oprettede det for 12 adelige Somfruer, hvoraf hver især mindst, skulde have 16 Ainer, og hun opstillede den Betingelse, at hun, saalænge hun levede, skulde have Bestyrelsen af Stiftet, medens det i Fremtiden skulde bero paa Kongen, hvorledes det skulde bestyres. I den Fundats, der blev bekræftet, anbefalede hun alle følgende Konger at se med Naade og Velbehag paa denne Stiftelse, at fremme hendes Hensigt med den, at tage sig af den og at sørge for den med Omhu. Derved erkjendte hun jo fuldstændig Kongelovens Bestemmelse, om, at den absolute Konge ikke for bestandig kan skænke Statens Eiendomme til kongelige Personer. Kongeloven begrænsede, som bekendt, vore Enevoldskongers Udøvelse af deres Enevoldsmagt, og det var den eneste Lov, som de, saaledes som det saa smukt er udtrykt, næst efter Gud havde at holde sig til. I det Oprætterinden af denne Stiftelse i Fundatsen henvendte sig til enhver følgende Konge om fornyet Omhu for Stiftelsen og paalagde Abbedissen, at hun, hver Gang der blev Thronskifte, skulde henvende sig til den nye Konge for at faae de Privilegier og Forrettigheder, der vare skænkede, stadfæstede, viste hun, at han fuldelig vilde opfylde Kongelovens Bud. De følgende Konger udvidede efterhaanden denne Stiftelses Virksomhed meget betydelig, idet Stiftelsens Formue isølge flere forskjellige Resolutioner tiltog med stærke Skridt, indtil endelig Frederik den Sjette fandt det hensigtsmæssigt af befale Affattelsen af en helt ny Fundation. Heraf fremgaar det allerede, at enhver af de følgende Konger har betragtel sig som fuldt raadende over Stiftelsens Formue og over, hvorledes den tiltagende Formue efterhaanden skulde anvendes. De ansaa sig for at have fri Raadighed til at forandre Fundatsen og at give nye Fundatser, altsaa som fuldstændig raadende over Stiftelsens hele Bestyrelse, men de gik endog vi-

dere. Frederik den Sjette nedsatte en Kommission, hvori han indsatte foruden Kurator for Stiftelsen — det var jo naturligt, at han blev kaldet dertil — to Mænd fra de kongelige Kollegier. Det fremgaar heraf, at Frederik den Sjette anerkjendte, at det var en Statsindretning, at det var en Anstalt under Statsstyrelsen, idet han medtog to Mænd af de kongelige Kollegier, som dengang under ham styrede Landet, og i den Betænkning, disse Mænd afgave, udtalte de, at der i den Fundation, de nu foresloges Hs. Majestæt at stadfæste, saa godt som Intet var tilbage af den forrige Fundation. Tiden rykkede imidlertid frem. De følgende Konger vedbleve at udvide Stiftelsen, og hvad der særlig maa lægges Mærke til, er, at Hs. Majestæt Kongen siden Overgangen til den frie Forfatning altid har erkjendt, at det var en Administrations-sag, en Sag, der, som enhver anden Regjerings-sag maatte styres paa konstitutionel Maade, idet han ikke efter 1849 har foretaget noget Skridt eller givet nogen Resolution angaaende disse Stiftelser, uden at den er kontraheret af en ansvarlig Justitsminister. Det er saaledes klarlig erkjendt af samtlige Monarker, at det ikke — saaledes som Nogle have villet paasta — er slaaet fast, at det var Kongen alene, der for sin Person som regjerende Konge havde denne Indflydelse. Dette er til enhver Tid erkjendt under de Regjeringsformer, som til en saadan Tid bestode; der er erkjendt helt igjennem, og naar man vil se hen til, med hvilken Frihed man har troet at kunne bevæge sig med Hensyn til Styrelsen og Udviklingen af disse Stiftelser, vil man finde, at man derved paa ingen Maade har tænkt paa at ville følge den oprindelige Fundats. Derfor man havde udvidet Stiftelsen fra at gjælde for 12 adelige Somfruer med 16 Ainer til — hvis man kunde finde saa Mange her i Landet — saa mange Hundreder, som der nu er Friuer og Somfruer, der saae Underkøttelse, saa kunde man sige, at man havde holdt sig til Fundatsen; men man er gaaet fuldstændig bort fra denne. Man har opgivet Fordringen om disse Ainer, og man har udvidet Aldgangen til forskjellige Rangklassers Døttre, ja, man har endog udvidet den til Enker, som i deres Somfrustand have været optagne i Stiftelsen, men som paa Grund af Giftermaal vare gaaede ud; naar de blive Enker og blive fundne trængende, kunne de igjen faae Andel i Stiftelsens Goder. Man har endog udvidet den til Drengbørn — de ere dog ikke Somfruer med 16 Ainer —, som kunne undervises paa Godset, om de ville være Videnskabsmænd, Kunstnere eller Haandværkere, kort sagt, for at de kunne gaa frem paa den Vej, for hvilken de synes bedst at egne sig. Saaledes er Oprindelsen til og Udviklingen af den Stiftelse, om hvilken jeg her taler. De regjerende Konger med de ansvarlige Justitsministre have anset sig for berettigede til at foretage de Udvidelser og Forandringer, som de